

स्नातकोत्तर नेपाली नयाँ पाठ्यक्रम

(सी बी सी एस पद्धतिअनुसार)

नेपाली विभाग
दार्जिलिङ हिल्स युनिवर्सिटी

पहिलो सत्र

पहिलो सत्रका सबै पाठ्यचर्या मूल विषय (Core subject) हुन्।

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C101
क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100 =

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

नेपाली भाषा विज्ञान

नेपाली भाषाको परिचय, वैशिष्ट्य तथा नेपाली भाषाका विकासको
पृष्ठभूमि

नेपाली भाषाका विकासको कालक्रमिक अध्ययन

नेपाली भाषाका भाषिकाहरूको विवरणात्मक अध्ययन

नेपाली भाषा- अध्ययनको परम्परा

ध्वनि र वर्ण, नेपाली वर्णका भेद

नेपाली वर्ण विज्ञानको विकास

नेपाली वर्णको उच्चारणगत विशेषता

नेपाली वर्ण, अक्षर र लिपि व्याकरण

नेपाली भाषाका व्याकरणिक वर्ग र कोटिहरू

नेपाली क्रियापदको रूपतात्त्विक अध्ययन

नेपाली क्रियाइतर शब्दको रूपतात्त्विक अध्ययन

नेपाली शब्द-टुकुटी

वाक्यका सङ्घटक एकाइहरू

नेपाली पदबन्धहरूको संरचना

नेपाली वाक्यका भेद

पदक्रम र पदसङ्गति

सन्दर्भ ग्रन्थ

चूडामणि बन्धु
बालकृष्ण पोखरेल र
वल्लभमणि दाहाल
माधवप्रसाद पोखरेल
योगेन्द्र यादव र
भीष्मनारायण उप्रेती

भाषा विज्ञान

ध्वनि प्रक्रिया र केही ध्वनि सिद्धान्त
ध्वनि विज्ञान र नेपाली भाषाको ध्वनि परिचय

भाषा विज्ञान

माधवप्रसाद पोखरेल
भोलानाथ तिवारी
कपिलदेव द्विवेदी
आर एच रबिन्स
(अनु – डा देवीदत्त शर्मा)
गुणाकर मुळे
ल्योनार्द ब्लुमफिल्ड
सी एफ हकेट
जोहन ल्योन्स
चूडामणि बन्धु
बालकृष्ण पोखरेल
बालकृष्ण पोखरेल
बालकृष्ण पोखरेल
गोपालनिधि तिवारी
रोहिणीप्रसाद भट्टराई
माधवप्रसाद पोखरेल र
अन्य(सम्पा)

नेपाली वाक्य व्याकरण

भाषा विज्ञान

भाषा विज्ञान एवं भाषा शास्त्र

सामान्य भाषिकी : एक प्रारम्भिक सर्वेक्षण
भारतीय लिपियों का विकास
ल्याङ्ग्वेज
ए कोर्स इन मडर्न लिङ्ग्विस्टिक्स
ल्याङ्ग्वेज एन्ड लिङ्ग्विस्टिक्स
नेपाली भाषाको उत्पत्ति
राष्ट्रभाषा
नेपाली निर्वचन (भाग १ र २)
नेपाली भाषा र साहित्य
नेपाली भाषाको बनोट
बृहत् नेपाली व्याकरण
नेपाली साहित्यको वृहत् इतिहास(पहिलो ठेली)

पाठ्यचर्या कोड- NEP-PG-C102

4

पूर्णाङ्क 100= क्रेडिट

लिखित परीक्षा – 75

योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

नेपाली कविता साहित्य

कविताका संरचनात्मक तत्त्वहरू
छन्द र अलङ्कार – परिचय र प्रकार

नेपाली कवितामा छन्द र लयको स्थिति
 नेपाली कविताको पृष्ठभूमि, परम्परा र विकास
 प्राथमिककालीन नेपाली कविता र काव्यिक प्रवृत्ति
 शृङ्गारिक कविता, परिष्कारवादी धारा, स्वच्छन्दतावादी कविता
 नेपाली कवितामा विद्रोह-चेतना र क्रान्तिकारी स्वर
 नेपाली कवितामा युगबोध
 नेपाली कवितामा प्रतिबिम्बित समाज-दर्शन
 नेपाली गद्य कविताको स्वरूप, वैशिष्ट्य र विकास-परम्परा
 नेपाली कवितामा देखा परेका नवीन शैली, प्रवृत्ति र प्रयोग
 आयामेली आन्दोलन र नेपाली कविता
 नेपाली कवितामा प्रतीक, बिम्ब र मिथकको प्रयोग र प्राप्ति
 नेपाली कविताका उपविधाहरू – लामो कविता, हाइकु, दुइ हरफे,
 तीन हरफे कविता
 नेपाली कविताको समाज-सांस्कृतिक अध्ययन

पाठ्य कृतिहरू

वसन्त शर्मा	कृष्णचरित्र
ज्ञानदिलदास	टुङ्ना भजन
भानुभक्त आचार्य	रामायण
मोतीराम भट्ट	मोतीराम भट्टका गजलहरू
लेखनाथ पौड्याल	तरुण तपसी
बालकृष्ण सम	बहुलाहाले
	म पनि द्यौता मान्छु
लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा	शाकुन्तल
गोपालप्रसाद रिमाल	सपनामा
	दन्त्यकथा

वीरेन्द्र	बिहान
	आगोको हुँ म बग्दो नदी
मोहन कोइराला	कार्टुनको सहर
	कार्कीको अवशिष्ट पत्नी प्रेम
बैरागी काइँला	पर्वत
	गङ्गा निलो बग्छु
ईश्वरवल्लभ	मेरो आमाले आत्महत्या गरेको देश
	एउटा सहरको किनारामा

भूपी शेरचन	मैनबत्तीको शिखा
	नयाँ वर्ष
अगमसिंह गिरी	पहाडलाई मेरो माया
	जलेको प्रतिबिम्ब रोएको प्रतिध्वनि
हरिभक्त कटुवाल	यो जिन्दगी खै के जिन्दगी
	आकाशले मेरो बाटो छेक्छ
पारिजात	एउटी स्वास्नी मान्छेको अन्तर्वार्ता
	लाहुरेलाई एक रोगी प्रेमिकाको पत्र

सन्दर्भ ग्रन्थ

गोपालप्रसाद रिमाल	आमाको सपना
बाबुराम आचार्य	पुराना कवि र कविता
दयाराम श्रेष्ठ	नेपाली साहित्यका केही पृष्ठ
दयाराम श्रेष्ठ	रामकथा परम्परा र भानुभक्तीय रामायण
अभि सुवेदी	सिर्जना र मूल्याङ्कन
केशवप्रसाद उपाध्याय	प्राथमिककालीन कवि र काव्य प्रवृत्ति
केशवप्रसाद उपाध्याय	तरुण तपसीको पूनर्मूल्याङ्कन
केशवप्रसाद उपाध्याय	रिमाल : व्यक्ति र कृति
राममणि रिसाल	नेपाली काव्य र कवि
सूर्यविक्रम ज्ञवाली र	
अन्य (सम्पा)	भानुभक्त स्मारक ग्रन्थ
इन्द्रबहादुर राई (सम्पा)	भानुभक्तका कृति : अध्ययनहरू
वासुदेव त्रिपाठी	नेपाली कविताको सिंहावलोकन
वासुदेव त्रिपाठी	लेखनाथ पौड्यालका कवित्यको विश्लेषण र मूल्याङ्कन
रमेश श्रेष्ठ	नेपाली कविताका प्रवृत्ति
गणेशबहादुर प्रसाईँ	सुवानन्ददासदेखि राजीवलोचनसम्म
गणेशबहादुर प्रसाईँ	नेपाली कवितामा स्वच्छन्दतावादी धारा
ईश्वर बराल	देवकोटा र उनका महाकाव्य
भैरव अर्याल	नेपाली कवितामा प्रकृति
कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान (सम्पा)	साझा समालोचना
कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान	सिर्जनाको सेरोफेरो
कमल दीक्षित (सम्पा)	बुङ्गल
कुमारबहादुर जोशी	महाकवि देवकोटा र उनका महाकाव्य
कुमारबहादुर जोशी	देवकोटाका कवितामा प्रकृति
कुमारबहादुर जोशी	देवकोटाका कविता यात्राको विश्लेषण र मूल्याङ्कन
कुमारबहादुर जोशी	देवकोटाका प्रमुख कविता कृतिको कालक्रमिक विवेचना
अविनाश श्रेष्ठ र अन्य (सम्पा)	हरिभक्त कटुवाल स्मृति ग्रन्थ
ताना सर्मा	सम र समका कृति
व्रतराज आचार्य	आदिकवि भानुभक्त
महादेव अवस्थी	नेपाली खण्डकाव्य
जनकलाल शर्मा	जोसमनी सन्त साहित्य परम्परा
वीरेन्द्र	मेघमाला

बैरागी काइँला	अन्धा मान्छेहरू र हात्ती
ईश्वर बराल (सम्पा)	मोहन कोइरालाका कविता
लक्ष्मीदेवी सुन्दास (सम्पा)	सम्मेलन कविता सङ्ग्रह
हरेन आले (सम्पा)	नवआधुनिक नेपाली कविता
लक्ष्मणप्रसाद गौतम	समकालीन नेपाली कविताको विम्बपरक विश्लेषण
अविनाश श्रेष्ठ र अन्य (सम्पा)	कवि हरिभक्त कटुवाल स्मृति ग्रन्थ
वासुदेव त्रिपाठी र अन्य (सम्पा)	नेपाली कविता (भाग १ देखि ४)
मोहन ठकुरी (सम्पा)	नेपाली कविता यात्रा
तारानाथ शर्मा (सम्पा)	समसामयिक साझा कविता
वासुदेव त्रिपाठी	नेपाली कविताको सिंहावलोकन
इन्द्रबहादुर राई	सन्दर्भ ईश्वरवल्लभका कविता
कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान	सिर्जनाको सेरोफेरो
रमेश श्रेष्ठ	नेपाली कविताका प्रवृत्ति
लक्ष्मीदेवी सुन्दास	समय र समीक्षा
लक्ष्मीदेवी सुन्दास (सम्पा)	विवेचना
भवानी घिमिरे (सम्पा)	भानु (कटुवाल विशेषाङ्क)

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C103
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

साहित्येतिहासको अवधारणा र नेपाली साहित्यको इतिहास

साहित्येतिहासको अर्थ, परिचय, स्वरूप एवं संरचना
इतिहास र साहित्येतिहासमा भेद-साम्य
साहित्येतिहास लेखनका विविध आधार, सिद्धान्त र मान्यताहरू,
साहित्येतिहास र काल विभाजनको प्रयोजन, महत्त्व, औचित्य र
सीमा
नेपाली साहित्येतिहास लेखनका विविध आधार
नेपाली साहित्येतिहासको काल विभाजन

नेपाली साहित्यको उद्भवको समाज-भाषिक एवं सांस्कृतिक
पृष्ठभूमि
नेपाली साहित्येतिहास लेखन-परम्पराको समीक्षात्मक अध्ययन
प्राथमिककालीन नेपाली साहित्यको इतिहास, विधागत विविध
प्रवृत्ति र तिनको मूल्याङ्कन
माध्यमिककालीन नेपाली साहित्यको इतिहास, विधागत विविध
प्रवृत्ति र तिनको मूल्याङ्कन
माध्यमिककालसम्मको अनूदित नेपाली साहित्य

आधुनिकको अर्थ, साहित्यमा आधुनिकताको अवधारणा
आधुनिकतावाद, उत्तर आधुनिकतावाद र नेपाली साहित्य
आधुनिक नेपाली साहित्येतिहासको सामाजिक, सांस्कृतिक र
राजनैतिक पृष्ठभूमि
नेपाली साहित्यमा विविध विधाहरूको विकासको अध्ययन
आधुनिक काल (सन् १९१८ देखि यता) – का विविध प्रवृत्ति एवम्
प्रक्रियाको समीक्षा

नेपाली भाषा र साहित्यको इतिहासमा देखिएका विविध
आन्दोलन र वादहरू
हलन्त वहिष्कार
झर्सेवादी आन्दोलन
आयामेली आन्दोलन

राल्फाली आन्दोलन
तरलवादी आन्दोलन
लीलालेखन

सन्दर्भ ग्रन्थ

ताना सर्मा
रत्नध्वज जोशी
ठाकुर पराजुली
असीत राई
घनश्याम नेपाल
गोविन्दराज भट्टराई

नेपाली साहित्यको इतिहास
आधुनिक नेपाली साहित्यको झलक
नेपाली साहित्यको परिक्रमा
भारतीय नेपाली साहित्यको इतिहास
नेपाली साहित्यको परिचयात्मक इतिहास
काव्यिक आन्दोलनको परिचय

शान्तिराज शर्मा
कुमार प्रधान
अभि सुवेदी
गोविन्द भट्टराई
दयाराम श्रेष्ठ सम्भव
कुमारबहादुर जोशी
वासुदेव त्रिपाठी
कृष्ण धरावासी
अभि सुवेदी
विद्यापति दाहाल
यशराज सत्याल
तारानाथ शर्मा
बालचन्द्र शर्मा
बालकृष्ण पोखरेल
ठाकुरप्रसाद पराजुली
दयाराम श्रेष्ठ सम्भव
शरच्चन्द्र शर्मा भट्टराई
घनश्याम नेपाल
दयाराम श्रेष्ठ सम्भव
केशवप्रसाद उपाध्याय
सुमन राजे
चूडामणि बन्धु
दीनानाथ शरण
Abhi Subedi
Kumar Pradhan

नेपाली साहित्यको ऐतिहासिक रूपरेखा
ए हिस्ट्री अफ नेपाली लिटरेचर
नेपाली लिटरेचर ब्याकग्राउन्ड एन्ड हिस्ट्री
काव्यिक आन्दोलनको परिचय
नेपाली साहित्यका केही पृष्ठ
पाश्चात्य साहित्यका प्रमुख केही वाद
पाश्चात्य साहित्यको सैद्धान्तिक परम्परा (भाग १ र २)
लीलालेखन
पाश्चात्य काव्य सिद्धान्त
पाश्चात्य समालोचना र प्रमुख केही वाद
नेपाली साहित्यको भूमिका
नेपाली साहित्यको इतिहास
नेपाली साहित्यको इतिहास
नेपाली भाषा र साहित्य
नेपाली साहित्यको परिक्रमा
प्रारम्भिक कतालको नेपाली साहित्य : इतिहास र परम्परा
नेपाली साहित्यको इतिहास (माध्यमिक काल)
नेपाली साहित्यको परिचयात्मक इतिहास
साहित्येतिहास : सिद्धान्त र सन्दर्भ
विचार र व्याख्या
साहित्येतिहास : स्वरूप और संरचना
नेपाली साहित्यको इतिहास
नेपाली साहित्य का इतिहास
Nepali Literature : Background and History
A History of Nepali Literature

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C104
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

नेपाली कथा साहित्य

आधुनिक कथाको उद्भव
कथाको परिचय र स्वरूप, कथाको संरचना र यसका तत्त्वहरू
नेपाली कथाको पृष्ठभूमि, प्रारम्भ, विकास र विविध चरणहरू
आधुनिक नेपाली कथाका प्रारम्भिक स्तम्भहरू
आधुनिक नेपाली कथाका विविध धारा र प्रवृत्तिहरू

आधुनिक नेपाली कथाको तात्त्विक विश्लेषण
आधुनिक नेपाली कथामा प्रतिबिम्बित समय र समाज
आयामेली सिद्धान्त र नेपाली कथा
नेपाली कथामा सौन्दर्यात्मिक अनुभूति र मानवीय संवेदनाको प्रस्तुति
नेपाली कथामा चित्रित जनजीवन र लोक-सांस्कृतिक सन्दर्भको

अन्तर्भाविन

समकालीन नेपाली कथाका वैशिष्ट्य र प्राप्ति
कथामा लीलादृष्टि, कृतिलेखन र विधामिश्रण
नेपाली कथामा वस्तु र पात्र प्रयोगको विविधता र सन्दर्भ

पाठ्य कृतिहरू

गुरुप्रसाद मैनाली	परालको आगो
	नासो
रूपनारायण सिंह	बितेका कुरा
	धनमतीको सिनेमा स्वप्न
विश्वेश्वरपिरसाद	कोइराला मधेसतिर
	दोषी चस्मा
हायमनदास राई	किरात भेटेपछि
	एकछिनको भुल
शिवकुमार राई	माछाको मोल
	छाता
इन्द्रबहादुर राई	रातभरि हुरी चल्थो
	छुट्याइयो
	हामीजस्तै मैनाकी आमा
	कठपुतलीको मन
भवानी भिक्षु	माउजङ बाबुसाहेबको कोट
	मैयाँसाहेब
हरिप्रसाद गोर्खा राई	मेरो एउटा नागा हुकी
	ब्याङ्क पासबुक
इन्द्र सुन्दास	गाडीमान
	मधु
देवकुमारी थापा	तिर्खा
	रहर
परशुराम रोका	मृत्युकै मुखेन्जी

गोविन्द गोठाले	मेरो पुरानो स्कुल भाँडो
शरद् छेत्री	खेल लक्ष्मण रेखा निपात
गुप्त प्रधान	प्लास्टिकका फूलहरू जब मान्छेको अनुहार हराउँदै जान्छ
सानु लामा	फुर्बाले गाउँ छोड्यो पैयुँ फुलेको दिन
अर्जुन निरौला	एउटा रात बितेपछि घेराहरू
माया ठकुरी	पिरामिड साँघु तरेपछि
प्रदीप गुरुङ	एउटा कुण्ठित दिन बिरिमफूल
बी बी लकान्द्री	गमबहादुरको कथा हिउँ परेका रातले जन्माएका कथाहरू
पूर्ण राई	पासाङहरूको कथा टिस्टा रङ्गितको अर्को एउटा कथा
विक्रमवीर थापा	बीसौँ शताब्दीकी मोनालिसा तुवाँलोभित्रको यात्रा
प्रकाश कोविद्	बोक्सी अन्डा
सम्पूर्णा राई	चेत्री नाभो

सन्दर्भ ग्रन्थ

गुरुप्रसाद मैनाली	नासो
रूपनारायण सिंह	कथा नवरत्न
शिवकुमार राई	फ्रन्टियर
खहरे	
इन्द्रबहादुर राई	विपना कतिपय
हायमनदास राई किरात	आँधी-बेहरी
विश्वेश्वरप्रसाद कोइराला	दोषी चस्मा
हरिप्रसाद गोर्खा राई	यहाँ बदनाम हुन्छ
परशुराम रोका	पञ्चामृत

भवानी भिक्षु
गोविन्द गोठाले

ईश्वर बराल
ईश्वर बराल
रत्नध्वज जोशी
मोहनराज शर्मा
वासुदेव त्रिपाठी
शरच्चन्द्र शर्मा भट्टराई
हरिप्रसाद शर्मा
दयाराम श्रेष्ठ सम्भव
घनश्याम नेपाल
अविनाश श्रेष्ठ (सम्पा)
रामलाल अधिकारी (सम्पा)
इन्द्रबहादुर राई
इन्द्रबहादुर राई
शरद् छेत्री
गुप्त प्रधान
गुप्त प्रधान
सानु लामा
सानु लामा
दयाराम श्रेष्ठ (सम्पा)
दयाराम श्रेष्ठ (सम्पा)
रामलाल अधिकारी (सम्पा)
अर्जुन निरौला
माया ठकुरी
प्रदीप गुरुङ
बी बी लकान्द्री
विक्रमवीर थापा
प्रकाश कोविद्
मोहनराज शर्मा (सम्पा)
शान्तिराज शर्मा
अविनाश श्रेष्ठ (सम्पा)
रामलाल अधिकारी (सम्पा)

मैयाँसाहेब
कथै कथा
प्रेम र मृत्यु
झ्यालबाट
आख्यानको उद्भव
नेपाली कथाको कथा
कथाको विकास प्रक्रिया
विचरण
माध्यमिककालीन नेपाली गद्याख्यान
कथाको सिद्धान्त र नेपाली कथा
पच्चीस वर्षका नेपाली कथा
आख्यानका कुरा
आधुनिक भारतीय नेपाली कथा
नेपाली कथा यात्रा
कथास्था
कठपुतलीको मन
समय र बाँसुरीको धुन
मान्छे मान्छेको बस्तीभित्र
अक्षरै अक्षरको सहर
कथा सम्पद्
मृगतृष्णा
पच्चीस वर्षका नेपाली कथा
भारतीय नेपाली कथा
नेपाली कथा यात्रा
एउटा रात बितेपछि
साँघु तरेपछि
बिरिमफुल
आमा घर फर्किनन्
बीसौँ शताब्दीकी मोनालिसा
प्रकाश कोविद्का प्रतिनिधि कथाहरू
समसामयिक साझा कथा
कथाको संसार र संसारका कथाहरू
आधुनिक भारतीय नेपाली कथा
नेपाली कथा यात्रा

योग्यता विकासको मूल्याङ्कनका निम्ति पहिलो सत्रमा
निम्नलिखित विषयहरू वैकल्पिक रूपमा राखेर विद्यार्थीको
मूल्याङ्कन गरिने छ।

- अनुशिक्षण
- सङ्गोष्ठी पत्र लेखन र प्रस्तुति
- सामूहिक चर्चा

दोस्रो सत्र

दोस्रो सत्रका 201 र 202 पाठ्यचर्याहरू मूल विषय (core subject) हुने छन्। रहल तीनवटा पाठ्यचर्या वैकल्पिक छन् र विद्यार्थीले ती तीनवटामा दुईवटा पाठ्यचर्याको चयन गर्नु पर्नेछ।

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C201
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75

योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

नेपाली उपन्यास

उपन्यासको उद्भव, परिचय र उपन्यासका संरचनात्मक घटकहरू
नेपाली उपन्यासको प्रारम्भ, विकास र विविध चरणहरू
नेपाली उपन्यासका मुख्य मुख्य प्रवृत्तिहरू
स्वच्छन्दतावादी र यथार्थवादी नेपाली उपन्यास
नेपाली उपन्यासमा मनोविश्लेषणवादी धारा र मिथकीय प्रयोग
आञ्चलिकता र नेपाली उपन्यास
समाजवादी यथार्थवादी वैशिष्ट्य र नेपाली उपन्यास
प्रयोगवादी नेपाली उपन्यास
नेपाली उपन्यास र लोकजीवन
नेपाली उपन्यासमा चित्रित लोक- जीवन तथा लोक- संस्कृति
नेपाली उपन्यासको सांस्कृतिक अध्ययन र उपन्यासमा जातीय

अस्मिताको प्रसङ्ग

उपन्यासको भाषा – कथावाचक र संवादको भाषा

नेपाली उपन्यासको भाषिक अध्ययन

नेपाली उपन्यासमा काव्यिक भाषाको सन्दर्भ

नेपाली उपन्यासमा प्रयुक्त भाषामा आञ्चलिक वैशिष्ट्य

पाठ्य कृति

रूपनारायण सिंह

भ्रमर

लैनसिंह बाङ्देल

मुलुक बाहिर

विजय मल्ल

अनुराधा

विश्वेश्वरप्रसाद कोइराला

सुम्निमा

इन्द्रबहादुर राई
पारिजात
ध्रुवचन्द्र गौतम
लीलबहादुर क्षत्री

आज रमिता छ
शिरीषको फूल
अलिखित
ब्रह्मपुत्रका छेउछाउ

सन्दर्भ ग्रन्थ

इन्द्रबहादुर राई
कृष्णचन्द्रिह प्रधान
राजेन्द्र सुवेदी
राजेन्द्र सुवेदी
वासुदेव त्रिपाठी
मोहन पी दाहाल
मोहन पी दाहाल
ऋषिराज बराल
मुरारीप्रसाद रेग्मी
कृष्णहरि बराल र
नेत्र एटम
प्रतापचन्द्र प्रधान
घनश्याम नेपाल
रमा सिवाकोटी
रवीन्द्रकुमार जैन
सुरेश सिन्हा
पर्सि लुबोक
जर्ज लुकाच
राल्फ फाक्स
जर्ज वाट्सन

नेपाली उपन्यासका आधारहरू
नेपाली उपन्यास र उपन्यासकार
नेपाली उपन्यास – परम्परा र प्रवृत्ति
सृजन विधाका परिधिमा पारिजात
विचरण
आधुनिक नेपाली उपन्यास
दार्जिलिङका नेपाली उपन्यास – परम्परा र प्रवृत्ति
उपन्यासको सौन्दर्यशास्त्र
मनोविश्लेषमात्मक समालोचना (उपन्यास खण्ड)
उपन्यास सिद्धान्त र नेपाली उपन्यास
नेपाली उपन्यास : परम्परा र प्रवृत्ति
आख्यानका कुरा
उपन्यास सिद्धान्त र विजय मल्लको उपन्यासकारिता
उपन्यास-सिद्धान्त र संरचना
उपन्यास शिल्प और प्रवृत्तियाँ
दि क्र्याफ्ट अन्ड फिक्सन
दु थिअरी अन्ड नोवेल
नोवेल एन्ड द पिपल
दि स्टोरी अन्ड नोवेल

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C202
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

नेपाली निबन्ध साहित्य

निबन्धको परिचय र यसका सङ्घटक तत्वहरू
निबन्धको उद्भव, निबन्धका प्रकार
नेपाली निबन्धको थालनी, स्वरूप, विकास
नेपाली निबन्धका मुख्य मुख्य प्रवृत्ति र चरणगत मोडहरू
नेपाली निबन्ध र निबन्धकारको अध्ययन
प्रमुख नेपाली निबन्धकारका निबन्धमा पाइने मुख्य विशेषताहरू
नेपाली निबन्धका प्रमुख उपविधाहरू – दैनन्दिनी, नियात्रा, प्रबन्ध

नेपाली समालोचनात्मक निबन्धको स्वरूप तथा विशेषता
नेपाली निबन्धमा हास्य र व्यङ्ग्य

पाठ्य कृतिहरू

पृथ्वीनारायण	दिव्योपदेश
शम्भुप्राद दुङ्गेल	महेन्द्रमल्ली
गङ्गाप्रसाद प्रधान	स्कूल जीवन
लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा	कल्पना
	नेपाली साहित्यको इतिहासमा सर्वश्रेष्ठ पुरुष
	बेलामा
	साँढे
पारसमणि प्रधान	नेपाली साहित्यमा उखानको स्थान
हृदयचन्द्रसिंह प्रधान	सोझा
शङ्कर लामिछाने	एब्स्ट्रयाक्ट चिन्तन प्याज
	देउताको काम
आच्छा राई रसिक पतलुङ	
भैरव अर्याल	साँढे
केशवराज पिँडाली	खै खै
राजनारायण प्रधान	एउटा आइतबार यसरी बित्यो
ताना सर्मा	प्यारिसकी पोक्ची
रामलाल अधिकारी	दौरा-सुरुवाल
सानुभाइ शर्मा	जिब्राको दोष

सन्दर्भ

ईश्वर बराल (सम्पा)	सयपत्री
लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा	लक्ष्मी निबन्ध सङ्ग्रह
लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा	दाडिमको रुखनेर
हृदयचन्द्रसिंह प्रधान	तीस रुपियाँ नोट
शङ्कर लामिछाने	एब्स्ट्रयाक्ट चिन्तन प्याज
केशवराज पिँडाली	खै खै
भैरव अर्याल	गलबन्दी
ताना सर्मा	बेलायततिर बरालिँदा
रामलाल अधिकारी (सम्पा)	रसिक रचनावली
रामलाल अधिकारी	अलौटा र ठेटना
राजनारायण प्रधान	एउटा आइतवार यसरी बित्यो
भैरव अर्याल (सम्पा)	साझा निबन्ध
वासुदेव त्रिपाठी	विचरण
मोदनाथ प्रश्रित	वैचारिक विकासका सन्दर्भमा लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा
इन्द्रबहादुर राई	टिपेका टिप्पणीहरू
भवानी घिमिरे (सम्पा)	भानु (देवकोटा विशेषाङ्क)
घनश्याम नेपाल	निबन्ध-नन्दन
दुर्गाप्रसाद अर्याल	निबन्धकार देवकोटाका दार्शनिक चिन्तन
सलोन कार्थक	पादरी गङ्गाप्रसाद प्रधानको जीवन बखान
सलोन कार्थक	गङ्गाप्रसाद प्रधानका उपलब्ध रचनावली
नरबहादुर दाहाल र	
एडोन रोङ्गोङ्ग (सम्पा)	अजम्बरी गङ्गाप्रसाद प्रधान : स्रष्टाहरूका दृष्टिमा

विद्यार्थीले तलका मध्ये कुनै दुईवटा मात्र चयन गरी अध्ययन गर्नु पर्नेछ।

**पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C203
= क्रेडिट 4**

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

काव्यको परिचय, काव्य तथा साहित्यका विविध विधा, काव्य हेतु,
 काव्य प्रयोजन,
 काव्यका प्रकार, काव्य गुण र दोष, रीति र शैली, छन्द र लय,
 अलङ्कार, प्रतीक र विम्ब
 ध्वनिको अर्थ र परिचय, ध्वनि, शब्द शक्ति र व्यङ्ग्यार्थ, ध्वनि
 विरोधी मत र तिनको खण्डन
 काव्यमा ध्वनिको स्थान, उपयोगिता र महत्त्व, ध्वनिका भेद-
 उपभेदहरू
 रसको अर्थ र परिचय र स्वरूप, रसोत्पत्ति प्रक्रिया र चिन्तनको
 विकासक्रम, रसानुभूति प्रक्रिया
 काव्य रसको स्थिति, रसदोष, रसवादका प्राप्ति र सीमा, विविध
 रसहरूको सोदाहरण परिचय।
 वक्रोक्तिको अर्थ र परिभाषा, वक्रोक्तिबारे चिन्तनको विकासक्रम,
 वक्रोक्तिका भेदहरू, काव्यमा तथा समीक्षा सिद्धान्तमा वक्रोक्तिको
 स्थान र महत्त्व
 औचित्य, औचित्यका भेद, साहित्यमा औचित्यको स्थान र महत्त्व

सन्दर्भ ग्रन्थ

सोमनाथ सिग्देल	साहित्य प्रदीप
कुलचन्द्र गौतम	राघवालङ्कार
कोमलनाथ अधिकारी (अनु)	काव्य-मीमांसा
गोविन्दप्रसाद भट्टराई	पूर्वीय काव्य सिद्धान्त
केशवप्रसाद उपाध्याय	पूर्वीय काव्य सिद्धान्त
केशवप्रसाद उपाध्याय	साहित्य प्रकाश
हेमाङ्गराज अधिकारी	पूर्वीय साहित्य सिद्धान्त
डिल्लीराम तिमसिना र	
माधव भण्डारी	छन्द र अलङ्कार
गोविन्दप्रसाद ढुङ्गाना	छन्दोहार
अप्पयदीक्षित	कुवलयानन्द
मम्मट	काव्यप्रकाश
मोहन हिमांशु थापा	साहित्य परिचय
सोमनाथ सिग्देल	साहित्य प्रदीप
गोविन्दराज भट्टराई	पूर्वीय काव्य सिद्धान्त
केशवप्रसाद उपाध्याय	पूर्वीय काव्य सिद्धान्त
केशवप्रसाद उपाध्याय	मन्यन
भानुभक्त पोखरेल	सिद्धान्त र साहित्य
विद्यापति दाहाल	साहित्य विमर्श

आनन्दवर्द्धन
विश्वनाथ
मम्मट
कुन्तक
नगेन्द्र
नगेन्द्र

ध्वन्यालोक
साहित्य दर्पण
काव्यप्रकाश
वक्रोक्तिजीवितम्
रस-सिद्धान्त
भारतीय काव्यशास्त्र

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C204
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

पाश्चात्य साहित्य सिद्धान्त

पाश्चात्य समालोचना साहित्यको विकासक्रमको सर्वेक्षणात्मक
अध्ययन

एरिस्टोटलको काव्य सिद्धान्त

मध्ययुगीन पाश्चात्य समालोचना सिद्धान्त

स्वच्छन्दतावादी साहित्य सिद्धान्त

साहित्य अध्ययनको कलावादी सिद्धान्त

क्रोचेको अभिव्यञ्जनावाद

रूपवाद र संरचनावाद

अमेरिकेली नव आलोचना

परम्परा र व्यक्ति प्रतिभा

निर्वैयक्तिक सिद्धान्त,

साहित्य समालोचना परम्परामा इलियटको स्थान र मूल्य

इलियटका प्रमुख साहित्यिक मान्यता र तिनका सीमाहरू

सम्प्रेषण सिद्धान्त

मूल्य सिद्धान्त

छन्द र लय

साहित्यालोचन र सौन्दर्य शास्त्र

साहित्यालोचन परम्परामा रिचर्ड्सका सिद्धान्तहरूका प्राप्ति र
सीमाहरू

वासुदेव त्रिपाठी
अभि सुवेदी
गुमानसिंह चामलिङ

लीलाप्रसाद शर्मा र अन्य
सिद्धान्त
नगेन्द्र

प्रतापनारायण टन्डन
नरेन्द्रदेव वर्मा
आई ए रिचर्ड्स

पाश्चात्य समालोचनाको सैद्धान्तिक परम्परा (भाग 1 र 2)
पाश्चात्य काव्यशास्त्र
एरिस्टोटल र उनको काव्यशास्त्र
मौलो

(अनुवाद) आई ए रिचर्ड्सका साहित्यिक समालोचनाका

पाश्चात्य काव्यशास्त्र
अरस्तुका काव्यशास्त्र
पाश्चात्य समीक्षा की रूपरेखा
आधुनिक पाश्चात्य काव्य और समीक्षा की उपादान
प्रिन्सिपल अफ लिटेरेरी क्रिटिसिज्म

पाठ्यचर्या कोड- NEP-PG-C205
क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100 =

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

तुलनात्मक भारतेली साहित्य र अनुवाद

तुलनात्मक साहित्य – परिचय र अवधारणा
तुलनात्मक साहित्य अध्ययनका आधार र पद्धति
तुलनात्मक साहित्यको परम्परा,
तुलनात्मक साहित्यको प्रयोजन र महत्त्व
तुलनात्मक भारतेली साहित्यको प्रयोजन र महत्त्व
राष्ट्रिय साहित्य र तुलनात्मक साहित्य
भारतेली साहित्यको अङ्गका रूपमा नेपाली साहित्यका विकासको
तुलनात्मक समीक्षा
भारतेली भाषाका साहित्यिक कृतिहरूसित नेपाली साहित्यिक
कृतिहरूको तुलनात्मक अध्ययन
(विशेष सन्दर्भमा असमेली, हिन्दी र बङ्गला भाषाका साहित्यिक
कृतिहरू)
अनुवाद विज्ञान र अनुवाद साहित्य
अनुवाद साहित्यको प्रकृति र स्वरूप
अनुवाद साहित्यको प्रयोजन र महत्त्व

अनुवादको सङ्कट र सांस्कृतिक परिप्रेक्ष्य
तुलनात्मक साहित्यमा अनुवादको भूमिका र महत्त्व
नेपाली अनुवाद साहित्यको विकासको सर्वेक्षण
नेपालीमा अनूदित साहित्य
नेपालीबाट अन्य भाषामा अनूदित साहित्य
नेपाली अनुवाद साहित्यको समीक्षा र मूल्याङ्कन

सन्दर्भ ग्रन्थ

इन्द्रनाथ चौधरी
इन्द्रविलास अधिकारी
दीनानाथ शरण
Amiya Dev

तुलनात्मक साहित्य की भूमिका
तुलनात्मक साहित्य: सङ्क्षिप्त परिचय
नेपाली और हिन्दी भक्तिकाव्यका तुलनात्मक अध्ययन
The Idea of Comparative Literature in India

Harry Levin
Henry Gifford
W.B Federic (ed.)
K. Ayappa Panikar
David Damrosch

Ground of Comparison
Comparative Literature
Comparative Literature
Spotlight on comparative literature
What is world Literature

**योग्यता विकासको मूल्याङ्कनका निम्ति दोस्रो सत्रमा
निम्नलिखित विषयहरू वैकल्पिक रूपमा राखेर विद्यार्थीको
मूल्याङ्कन गरिने छ।**

- अनुशिक्षण
- शोध पत्र लेखन र प्रस्तुति
- पुस्तक निरूपण

तेस्रो सत्र

दोस्रो सत्रका 301 र 302 पाठ्यचर्याहरू मूल विषय (core subject) हुने छन्। रहल तीनवटा पाठ्यचर्या वैकल्पिक छन् र विद्यार्थीले ती तीनवटामा दुईवटा पाठ्यचर्याको चयन गर्नु पर्नेछ।

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C301
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

नेपाली समालोचना

नेपाली साहित्यमा समालोचनाको थालनी र विकास
नेपाली समालोचनामा पूर्वीय र पाश्चात्य समालोचनाको प्रभाव
नेपाली समालोचनाका प्रमुख प्रवृत्तिहरू
नेपाली साहित्यका प्रमुख समालोचक र समालोचना
नेपाली समालोचनाका मुख्य पद्धतिहरू
प्रभावपरक समालोचना
समाजपरक समालोचना
मनोवैज्ञानिक समालोचना
रूपपरक समालोचना
ऐतिहासिक समालोचना
जीवनीमूलक समालोचना
शैली वैज्ञानिक समालोचना

पाठ्य सामग्री

रामकृष्ण शर्मा

अङ्ग्रेजी साहित्यको प्रभाव

टाक्सिएको नेपाली कविता

ईश्वर बराल

पारिजातका कथाको शिल्प तथा संरचना

वासुदेव त्रिपाठी

नेपाली कविताको नवीनतम धारा परम्पराको

सापेक्षतामा

नेपाली कविताको सन्दर्भमा लोक साहित्यको सङ्क्षिप्त चर्चा
कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान नयाँ मूल्यान्वेषण र नयाण भावबोधको आग्रह नयाँ
कविता

नेपाली कविताको आधुनिक प्रवृत्ति
गणेशलाल सुब्बा मुनामदन : यथार्थवादी समालोचना
नेपाली साहित्यमा भ्रमरको स्थान
कुमार प्रधान अगमसिंह गिरीका कवितामा जातीय
राजनारायण प्रधान बधूशिक्षा : एक अध्ययन
केशवप्रसाद उपाध्याय पूर्वीय काव्य चिन्तनका सापेक्षतामा काव्यानन्दको
अनुसन्धान

समको दुखान्त नाट्य चेतना
गुमानसिंह चामलिङ युगबोध मानदण्ड
रसानुभूति वा काव्यानन्द
अभि सुवेदी आधुनिक नेपाली चित्रकला र साहित्यका केही समान
प्रवृत्तिहरू
मोहनराज शर्मा आधुनिक कविता र दार्जिलिङका केही तन्नेरी कविहरू
आधुनिकता, समकालीनता, उत्तर आधुनिकता

सन्दर्भ ग्रन्थ

यदुनाथ खनाल	समालोचनाका सिद्धान्त
रामकृष्ण शर्मा	सप्त शारदीय
रामकृष्ण शर्मा	टेबल गफ : नौ बैठक
ईश्वर बराल	आख्यानको उद्भव
ईश्वर बराल	छरिएका समालोचना
ईश्वर बराल (सम्पा)	झ्यालबाट (भूमिका)
ईश्वर बराल (सम्पा)	सयपत्री (भूमिका)
कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान	साझा समालोचना
कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान	सिर्जनाको सेरोफेरो
इन्द्रबहादुर राई	उपन्यासका आधारहरू
इन्द्रबहादुर राई	अर्थहरूका पछिल्लि तर
इन्द्रबहादुर राई (सम्पा)	भानुभक्तका कृति : अध्ययनहरू
इन्द्रबहादुर राई	सम्पूर्ण
कुमार प्रधान	अधीति केही
कुमार प्रधान	पहिलो पहर
राजनारायण प्रधान	केही कृति : केही स्मृति
गुमानसिंह चामलिङ	मौलो
गुमानसिंह चामलिङ	एरिस्टोटल र उनको काव्यशास्त्र

केशवप्रसाद उपाध्याय	प्राथमिककालीन कवि र काव्य प्रवृत्ति
केशवप्रसाद उपाध्याय	पूर्वीय काव्य सिद्धान्त
केशवप्रसाद उपाध्याय	साहित्य प्रकाश
केशवप्रसाद उपाध्याय	बालकृष्ण समको दुखान्त नाट्य चेतना
केशवप्रसाद उपाध्याय	विचार र व्याख्या
अभि सुवेदी	पाश्चात्य काव्य सिद्धान्त
अभि सुवेदी	सिर्जना र मूल्याङ्कन
मोहनराज शर्मा	शैली विज्ञान
मोहनराज शर्मा	कथाको विकास प्रक्रिया
नरेन्द्रराज प्रसाईं	नेपाली साहित्यका समालोचक र समालोचना
घनश्याम ठकाल (सम्पा)	यथार्थवादी नेपाली समालोचना
मोहन पी दाहाल (सम्पा)	गणेशलाल सुब्बाका साहित्यिक समालोचना र अन्य लेखहरू
राजेन्द्र सुवेदी	नेपाली समालोचना: परम्परा र प्रवृत्ति
घनश्याम नेपाल	विधा विविधा

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C302
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

नेपाली नाटक साहित्य र रङ्गमञ्च तथा चलचित्र अध्ययन

रूपक र यसका भेद उपभेदहरू, नाटकको परिचय र प्रकारहरू
नाट्य विधाको उद्भव र परम्परा, नाटकका संरचनात्मक घटकहरू
नेपाली नाटकको थालनी र विकासको सर्वेक्षण
प्रारम्भिक नेपाली नाटकका स्वरूप तथा विशेषता
नेपाली नाटक र रङ्गमञ्चको पृष्ठभूमि र परम्परा
नेपाली नाटकका विविध प्रवृत्ति
एकाङ्कीको स्वरूप र नेपाली एकाङ्कीको विकासक्रम
प्रयोगवादी नेपाली नाटकहरू
रङ्गमञ्चको अर्थ, परिचय, प्रविधि र प्रकार
नेपाली रङ्गमञ्चको परम्परा, विकास र यसका चरणहरू
रङ्गमञ्च कलाका विविध अङ्ग-उपाङ्गहरू
मञ्चनका दृष्टिले नेपाली नाटकको अध्ययन
चलचित्र र नाटक – सम्बन्ध र साम्य-भेद
चलचित्र निर्माणका विविध तत्त्व र पक्षहरू
नेपाली चलचित्र – परम्परा, प्रवृत्ति, विकास र यसका चरणहरू

नेपाली चलचित्र – स्वरूप र प्राप्ति

पाठ्य कृति

बालकृष्ण सम	प्रह्लाद
भीमनिधि तिवारी	साँढे
गोपालप्राद रिमालयो प्रेम	
विजय मल्ल	भुलैभुलको यथार्थ
मोहनराज शर्मा	यमा
मनबहादुर मुखिया	अँध्यारोमा बाँच्नेहरू (सङ्ग्रह)
मोहन पुकार	टीका
नन्द हाङ्खिम	अभिषेक

सन्दर्भ ग्रन्थ

हृदयचन्द्रिह प्रधान	केही नेपाली नाटक
रत्नध्वज जोशी	नेपाली नाटकको इतिहास
तारानाथ शर्मा	सम र समका कृति
विजय मल्ल	नाटक – एक चर्चा
केशवप्रसाद उपाध्याय	बालकृष्ण समको दुखान्त नाट्य चेतना
रामलाल अधिकारी	नेपाली एकाङ्की यात्रा
पद्मा अर्याल	मनबहादुर मुखियाका नाटक
लक्ष्मीनाथ शर्मा	चलचित्र सिद्धान्त, शैली र प्रविधि
माधव ढुङ्गेल	चलचित्र सिद्धान्त
सुभाषचन्द्र न्यौपाने	नेपाली नाटक र चलचित्र सिद्धान्त
प्रकाश सायमी	चलचित्र कला र प्रविधि
मनोहर श्याम जोशी	पटकथा लेखन र परिचय
एस सुसान हेवार्ड	सिनेमा स्टडिज – द की कन्सेप्ट्स
जिल नेलमास	इन्ट्रोडक्सन टु फिल्म स्टडिज
जेम्स मोनाको	हाउ टु रिड ए फिल्म, मुविज मिडिया एन्ड बियोन्ड
क्रिस्टन थम्पसन र	
डेभिड बार्डवेल	फिल्म हिस्ट्री : एन इन्ट्रोडक्सन

विद्यार्थीले तलका मध्ये कुनै दुईवटा मात्र चयन गरी अध्ययन गर्नु पर्नेछ

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C303
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लोकवार्ता र नेपाली लोक साहित्य

लोकवार्ताको परिचय, स्वरूप र विशेषता

लोकवार्ता र अन्य ज्ञानानुशासनमाझको सम्बन्ध

लोकवार्ता अध्ययनको औचित्य

लोकवार्ता – अध्ययनको क्षेत्र, सीमा र विस्तार, लोकवार्ताका विविध

प्रकार

लोक साहित्यको परिचय, स्वरूप र विशेषता

लोक साहित्यका विधाहरू र वर्गीकरणका आधार

लोक साहित्यका विविध विधाहरूको स्वरूप र वैशिष्ट्यको

अध्ययन

लोक साहित्यको सामाजिक र सांस्कृतिक परिप्रेक्ष्य

लोक साहित्य अध्ययनको परम्परा र यसका विविध अध्ययन पद्धति

तुलनात्मक पद्धति

रूपतत्त्ववादी पद्धति

संरचनावादी पद्धति

भूगोल-ऐतिहासिक पद्धति

नेपाली लोकवार्ता, लोक संस्कृति र नेपाली लोकजीवनको परिचय

नेपाली लोकवार्ताका विविध प्रकार

नेपाली संस्कृतिका मूलभूत घटकहरू

नेपाली लोक साहित्यका विविध भेदहरूको वैशिष्ट्य

सन्दर्भ ग्रन्थ

धर्मराज थापा र हंसपुरे सुवेदी

चूडामणि बन्धु

जीवेन्द्रदेव गिरी

तुलसी दिवस(संयोजक)

काजीमान कन्दङ्वा

एम एम गुरूङ

एम एम वाइबा

जनकलाल शर्मा

प्रेमकुमार खत्री

नेपाली लोकसाहित्यको विवेचना

नेपाली लोक साहित्य

लोक साहित्यको अवलोकन

नेपाली लोक –संस्कृति सङ्गोष्ठी

नेपाली जन साहित्य

बिसिँएका संस्कृति

परम्परागत नेपाली गीत: लोक संस्कृति

हाम्रो समाज: एक अध्ययन

नेपाली समाज र संस्कृति

डी बी सिंह
डा सत्येन्द्र
कृष्णदेव उपाध्याय
जवाहरलाल हान्दु
C.M Bandhu

त्रिवेणी
लोकसाहित्य विज्ञान
लोक साहित्य की भूमिका
लोक साहित्य स्वरूप एवम् सर्वेक्षण
Aspects of Nepalese Folklore

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C304
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

सामान्य भाषा विज्ञान

भाषा र भाषा विज्ञान - परिचय
भाषा – स्वरूप, प्रकृतिगत विशेषता, क्षेत्र
सामान्य भाषा विज्ञानका आधारभूत मान्यताहरू
भाषाको पारिवारिक वर्गीकरण र भारतीय भाषाहरू
भाषाको आकृतिमूलक वर्गीकरण
भाषिक ध्वनिको प्रकृति र उच्चारण प्रक्रिया
ध्वनिका भेद
ध्वनि, वर्ण र अक्षर, खण्डीय र खण्डेतर वर्ण
वर्ण विज्ञानको विकास, वर्ण विश्लेषण सिद्धान्त
रूप विज्ञानको विकास
रूप र रूपिम
रूप विश्लेषण सिद्धान्त र पद्धति
शब्द र पद
लिपिको परिचय, लिपिको उद्भव र प्रकार
लिपि र लेखिम
देवनागरी लिपि र यसका विशेषता

सन्दर्भ ग्रन्थ

चूडामणि बन्धु
बालकृष्ण पोखरेल र
वल्लभमणि दाहाल
माधवप्रसाद पोखरेल
योगेन्द्र यादव र

भाषा विज्ञान
ध्वनि प्रक्रिया र केही ध्वनि सिद्धान्त
ध्वनि विज्ञान र नेपाली भाषाको ध्वनि परिचय

भीष्मनारायण उप्रेती
माधवप्रसाद पोखरेल
भोलानाथ तिवारी
कपिलदेव द्विवेदी
आर एच रबिन्स
(अनु – डा देवीदत्त शर्मा)
गुणाकर मुळे
ल्योनार्द ब्लुमफिल्ड
सी एफ हकेट
जोहन ल्योन्स
चूडामणि बन्धु
बालकृष्ण पोखरेल
बालकृष्ण पोखरेल
बालकृष्ण पोखरेल
गोपालनिधि तिवारी

भाषा विज्ञान
नेपाली वाक्य व्याकरण
भाषा विज्ञान
भाषा विज्ञान एवं भाषा शास्त्र

सामान्य भाषिकी : एक प्रारम्भिक सर्वेक्षण
भारतीय लिपियों का विकास
ल्याङ्ग्वेज
ए कोर्स इन मडर्न लिङ्ग्विस्टिक्स
ल्याङ्ग्वेज एन्ड लिङ्ग्विस्टिक्स
नेपाली भाषाको उत्पत्ति
राष्ट्रभाषा
नेपाली निर्वचन (भाग १ र २)
नेपाली भाषा र साहित्य
नेपाली भाषाको बनोट

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C305
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

समकालीन समालोचनाका सिद्धान्त र पद्धति

आधुनिकतावादको अवधारणा र प्रमुख प्रवृत्ति
उत्तर आधुनिकतावादको अवधारणा र प्रमुख प्रवृत्ति
आधुनिकतावाद र उत्तर आधुनिकतावादमाझ भिन्नता
आधुनिकतावाद र उत्तर आधुनिकतावादका प्राप्ति
नारीवादको स्वरूप अनि प्रवृत्ति
लैङ्गिक समालोचनाका मान्यता एवं प्रवृत्ति
नारीवाद र लैङ्गिक समालोचनामाझ सम्बन्ध
नारीवाद र लैङ्गिक समालोचनाका प्राप्ति
परिवेश विमर्श – स्वरूप एवं प्रकार
साहित्यमा परिवेश विमर्शको स्थान एवं प्राप्ति
ग्रहण सिद्धान्त – स्वरूप एवं प्रकार
साहित्यमा ग्रहण सिद्धान्तको स्थान एवं प्राप्ति

उपनिवेश र उपनिवेशवादका मान्यता एवं स्वरूप
उत्तर उपनिवेशवादका मान्यता एवं स्वरूप
उपनिवेशवाद र उत्तर उपनिवेशवादमाझका भिन्नता
साहित्यमा उपनिवेशवाद र उत्तर उपनिवेशवादका प्राप्ति

सन्दर्भ

इन्द्रबहादुर राई	अर्थहरूका पछिल्लि तर
इन्द्रबहादुर राई	सम्पूरक
कृष्ण गौतम	आधुनिक आलोचना: अनेक रूप अनेक पठन
संजीव उप्रेती	सिद्धान्तका कुरा
घनश्याम नेपाल	विधा विविधा
कृष्ण गौतम	उत्तर आधुनिक जिज्ञासा
गोविन्दराज भट्टराई	उत्तर आधुनिक ऐना
गोविन्दराज भट्टराई	पश्चिमी बलैसीका बाछिटा
पेम्पा तामाङ	आख्यानदेखि पराख्यानसम्म
मोहनराज शर्मा	समकालीन समालोचना: सिद्धान्त र प्रयोग
Patricia Waugh	Literary Theory and Criticism
Greg Gerard	Eco-Criticism

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C306
क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100 =

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

- (क) क्षेत्र अध्ययन र विवरण प्रस्तुति लेखन- 30
प्रस्तुति-10
- (ख) शोध पत्र लेखन लेखन- 25
प्रस्तुति- 10

योग्यता विकासको मूल्याङ्कनका निम्ति तेस्रो सत्रमा
निम्नलिखित विषयहरू वैकल्पिक रूपमा राखेर विद्यार्थीको
मूल्याङ्कन गरिने छ।

- अनुशिक्षण
- सङ्गोष्ठी पत्र लेखन र प्रस्तुति
- सामूहिक चर्चा

चौथो सत्र

चौथो सत्रका पाठ्यचर्याहरू सबै वैकल्पिक हुने छन्।
विद्यार्थीले तलका मध्ये कुनै चारवटा मात्र चयन गरी अध्ययन गर्नु पर्नेछ।

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C401
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

भारतेली नेपाली गद्याख्यान (कथा र उपन्यास)

भारतेली नेपाली कथाको पृष्ठभूमि र विकासका चरणहरू
भारतेली नेपाली कथाको प्रवृत्तिगत अध्ययन
भारतेली नेपाली कथामा लोक जीवन, लोक संस्कृतिको चित्रण
आधुनिक नेपाली कथाको विकासमा भारतेली कथाकारको
योगदानको मूल्याङ्कन
भारतेली नेपाली कथाका क्षेत्रमा भएका विविध प्रयोगपरक लेखन
आयामेली अवधारणा, लीलालेखन र भारतेली नेपाली कथा
भारतेली नेपाली कथामा क्षेत्रीय तथा आञ्चलिक विशेषता
भारतेली नेपाली कथामा प्रयुक्त भाषा
भारतेली नेपाली उपन्यासको पृष्ठभूमि र यसको विकासका
चरणहरू
विषय-वस्तु र संरचना-शिल्पका दृष्टिले भारतेली नेपाली
उपन्यासहरूको वर्गीकरण र विवेचना
भारतेली नेपाली उपन्यासका प्रवृत्ति – स्वच्छन्दतावादी, यथार्थवादी,
प्रकृतवादी, अतियथार्थवादी
भारतेली नेपाली उपन्यासमा प्रयुक्त संवाद र भाषिक वैशिष्ट्य
प्रयोगपरक भारतेली नेपाली उपन्यास
विसङ्गतिवाद तथा अस्तित्ववादका सन्दर्भमा भारतेली नेपाली
उपन्यास
भारतेली नेपाली उपन्यासमा ऐतिहासिक सन्दर्भ र राजनैतिक
परिप्रेक्ष्य

भारतेली नेपाली उपन्यासमा युद्धको सन्दर्भ
नारीवादका प्रसङ्गमा भारतेली नेपाली उपन्यासको अध्ययन

पाठ्य कृति

रूपनारायण सिंह	कथा नवरत्न
शिवकुमार राई	फ्रन्टियर
	खहरे
इन्द्रबहादुर राई	विपना कतिपय
	कथास्था
	कठपुतलीको मन
हरिप्रसाद गोरखा राई	यहाँ बदनाम हुन्छ
हायमनदास राई	किरात चौकीदार
	आँधी-बेहरी
अर्जुन निरौला	साँझ सँगसँगै
सानु लामा	कथा सम्पद्
	मृगतृष्णा
पूर्ण राई	फूल झरेको पत्रदल
गुप्त प्रधान	मान्छे मान्छेको बस्तीभिन्न
शरद् छेत्री	चक्रव्यूह
प्रदीप गुरिङ	बिरिमफूल
रूपनारायण सिंह	भ्रमर
लैनसिंह बाङ्देल	लङ्गडाको साथी
इन्द्रबहादुर राई	आज रमिता छ
विक्रमवीर थापा	टिस्टादेखि सतलजसम्म
मत्स्येन्द्र प्रधान	नीलकण्ठ
असीत राई	नयाँ क्षितिजको खोज
भीम दाहाल	अभीष्टको खोज
समीरण प्रियदर्शी	बलिवेदी

सन्दर्भ ग्रन्थ

दयाराम श्रेष्ठ (सम्पा.)	भारतीय नेपाली कथा
रामलाल अधिकारी(सम्पा)	नेपाली कथा यात्रा
लक्ष्मीदेवी सुन्दास र अरू (सम्पा)	सम्मेलन कथा सङ्ग्रह

राजनारायण प्रधान (सम्पा)
इन्द्रबहादुर राई
कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान
मोहन पी दाहाल
मोहन पी दाहाल
छविलाल उपाध्याय
घनश्याम नेपाल
प्रतापचन्द्र प्रधान
राजेन्द्र सुवेदी
ऋषिराज बराल
कृष्णहरि बराल र नेत्र एटम
लक्ष्मीप्रसाद पराजुली
अविनाश श्रेष्ठ (सम्पा)

दार्जिलिङका कथा र कथाकार (खण्ड एक र दुई)
नेपाली उपन्यासका आधारहरू
नेपाली उपन्यास र उपन्यासकार
आधुनिक नेपाली उपन्यास
दार्जिलिङका नेपाली उपन्यास – प्रवृत्ति र परम्परा
लीलबहादुर क्षेत्री र उनको ब्रह्मपुत्रका छेउछाउ
आख्यानका कुरा
नेपाली उपन्यास: परम्परा र पृष्ठभूमि
नेपाली उपन्यास परम्परा र प्रवृत्ति
उपन्यासको सौन्दर्यशास्त्र
उपन्यास सिद्धान्त र नेपाली उपन्यास
नेपाली कथा साहित्यमा उत्तर पूर्वीय भारतको योगदान
आधुनिक भारतीय नेपाली कथा

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C402
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

भारतेली नेपाली कविता

भारतेली नेपाली कविताको पृष्ठभूमि अनि ऐतिहासिक र सांस्कृतिक
पृष्ठभूमि

भारतेली नेपाली कविताका चरणगत प्रवृत्तिहरू
सवाई तथा लहरी काव्य-कृतिहरूको विशेष अध्ययन र मूल्याङ्कन
भारतेली नेपाली कविताका संरचना र शैली
भारतेली नेपाली कवितामा नैतिक मूल्य र सुधारवादी प्रवृत्ति
स्वच्छन्दतावाद र भारतेली नेपाली कविता
भारतेली नेपाली कवितामा पाइने जातीय अस्मिताको स्वर
देशप्रेम र मानवतावादी दृष्टिका आलोकमा भारतेली नेपाली कविता
भारतेली नेपाली कवितामा समाजवादी यथार्थवाद
लोक-सांस्कृतिक सन्दर्भ र भारतेली नेपाली कविता
तेस्रो आयामेली मान्यता तथा भारतेली नेपाली कवितामा त्यसको
प्रयोग र प्रभाव

भारतेली नेपाली कवितामा प्रयोगवादी वैशिष्ट्य
 पर्यावरण चेतना र भारतेली नेपाली कविता
 भारतेली नेपाली कवितामा प्रतीक, बिम्ब र मिथकको प्रयोग
 क्षेत्रीय सन्दर्भ, राष्ट्रिय मूलधारा र वैश्वीकरणका सन्दर्भमा भारतेली
 नेपाली कविता

पाठ्य कृति

ज्ञानदिलदास

उदय लहरी

टुङ्ना भजन

पारसमणि प्रधान

जपमाला

वीरेन्द्र

मेघमाला

तुलसी अपतन

नहेर आज मलाई

अगमसिंह तामाङ

राष्ट्रिय पथिक

हरिभक्त कटुवाल

यो जिन्दगी खै के जिन्दगी

अगमसिंह गिरी

जलेको प्रतिबिम्ब : रोएको प्रतिध्वनि

पुष्पलाल उपाध्याय

उषा-मञ्जरी

ओकिउयामा ग्वाइन

उपलब्धि

लक्खीदेवी सुन्दासहामी

खेल्ने चउर

प्रेम सेर्पा विरोकी

इतिहास

खड्गसिंह राई काँढा

मेरो गाउँ : ऐनापारि

गिर्मी सेर्पा

पेन्लोड डाँडा पुगेपछि

जस योजन प्यासी हात थाप्दै हिँडिरहेछु

नरदेन रुम्बा

केही क्षण उसको सम्झनामा

जीवन थिङ

वल्लभ दाइ! म तपाईँभन्दा धेरै अभागी छु

नव सापकोटा

युक्लिष्टस : आउँदो पिँढीलाई आशीर्वाद

विकास गोतामे

आज फेरि छोरासित

भविलाल लामिछाने

नदा एक स्थिति

मोहन ठकुरी

निःशब्द

मनप्रसाद सुब्बा

आवाजका बाजहरू

नरेशचन्द्र खाती

परेली परेलीमा भिजेर

नोर्जाङ स्याङदेन

शून्यको घाउ

सन्दर्भ ग्रन्थ

ताना सर्मा	पश्चिमका केही महान् साहित्यकार
ने रा प्र प्र	विश्व साहित्यको रूप-रेखा
राजनारायण प्रधान	विश्वका महान् साहित्यकारहरू
हंसपुरे सुवेदी	संस्कृत वाङ्मयः संक्षिप्त अध्ययन
सुकुमार सेन(अनु. इन्द्र सुन्दास)	बङ्गला साहित्यको इतिहास
घटराज भट्टराई	संस्कृतका केही साहित्यकारहरू
बलदेव उपाध्याय	संस्कृत साहित्य का इतिहास
नगेन्द्र	हिन्दी साहित्य का इतिहास
रामचन्द्र सुक्ल	हिन्दी साहित्य का इतिहास
Prof. S.K Ghosh (ed)	An Integrated History of Indian Literature

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C403
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

विश्व साहित्यको सर्वेक्षण

पाठ्य विषय

विश्व साहित्यका निर्माताहरूका साहित्यिक व्यक्तित्व र कृतित्वको परिचयात्मक अध्ययन

बाल्मीकि, व्यास, भास, कालिदास, भारवि, माघ, शूद्रक, वाणभट्ट, भवभूति, भर्तृहरि, कबीरदास, सूरदास, तुलसीदास, भारतेन्दु हरिश्चन्द्र, मैथिलीशरण गुप्त, प्रेमचन्द्र, पन्त-प्रसाद-निराला, अज्ञेय, माइकल मधुसुदन दत्त, बङ्किमचन्द्र चट्टोपाध्याय, शरच्चन्द्र चट्टोपाध्याय, रवीन्द्रनाथ ठाकुर, काजी नजरुल इस्लाम, अमिर खुसरो, उमर खैय्याम, होमर,

सेक्सपियर, वर्डस्वर्थ, सेली, कलरिज, बर्नार्ड सा, वाल्ट ह्विटम्यान, वाल्जाक, मोपासाँ, प्योदोर दोस्तोएव्स्की, आन्तोन चेखव, लियो टल्सटय, हेनरिक इब्सेन, म्याक्सिम गोर्की, लु स्युन, बासो, यासुनारी कावावाता, स्यामुअल बेकेट, बर्तोल्त ब्रेख्त, लुइगी पिरान्डेलो।

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C404
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

भाषा अध्ययनका सिद्धान्त र पद्धति

भाषा अध्ययनको भारतीय परम्पराको सर्वेक्षण
वैदिक परम्परा
यास्क, निरुक्त र निघण्टु
पाणिनी र अष्टाध्यायी
प्राकृत र अपभ्रंश भाषाको व्याकरण परम्परा
आधुनिक भाषा चिन्तनमा पाणिनीय परम्पराको प्रभाव
भाषा अध्ययनको पाश्चात्य परम्पराको सर्वेक्षण
ऐतिहासिक तुलनात्मक भाषा विज्ञान
वर्णनात्मक एवं संरचनात्मक भाषा विज्ञान
समाज भाषा विज्ञान
भाषा विज्ञानका सम्प्रदायहरू
जेनेभा सम्प्रदाय
प्राग सम्प्रदाय
अमेरिकेली सम्प्रदाय
लन्दन सम्प्रदाय

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C405
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

भारतेली नेपाली प्रबन्ध काव्य

प्रबन्ध काव्यको परिचय, स्वरूप र संरचना
महाकाव्यसम्बन्धी पूर्वीय र पाश्चात्य अभिलक्षण र मान्यताहरू
नेपाली महाकाव्यको परिचयात्मक अध्ययन

खण्डकाव्यको परिचय र स्वरूप
नेपाली खण्डकाव्यको परिचयात्मक अध्ययन
नेपाली खण्डकाव्यका विविध प्रकार र प्रवृत्ति
आधुनिक महाकाव्यको स्वरूप विवेचन

पाठ्य सामग्री

मोहन दुखुन	मन्दाकिनी कर्मायण
तुलसी कश्यप	जन्मभूमि आमा मन्थन
विद्यापति दाहाल	उषाहरण
छविलाल उपाध्याय	महाकवि देवकोटा
नरेन्द्रप्रसाद कुमाई	रोदन
अगमसिंह गिरी	याद युद्ध र योद्धा
बलबहादुर सारु मगर र अन्य	आनन्दलहरी (आठ भाग सम्पूर्ण)
डाकमान राई	दार्जिलिङको पैहोको सवाई
नन्द हाङ्खिम	चियाबारी
युद्धवीर राणा	चिहान नपाएका तक्माहरू

**कृति र कृतिकारबारे विशेष अध्ययनअन्तर्गत तलका मध्ये कुनै एउटा
समूहको अध्ययन**

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C406

पूर्णाङ्क 100 = क्रेडिट 4
लिखित परीक्षा – 75

कृति र कृतिकार : विशेष अध्ययन

नेपाली साहित्यका अमर साहित्यकार र तिनका कृतिबारे विशेष अध्ययन
कृतिकारको जीवन र दर्शन
तिनका कृतिमा निहित सामाजिक, सांस्कृतिक, मानवीय मूल्य अनि
सार्वजनीनता
कृतिकारका विशेष विशेष योगदान
रचनाहरूको संरचना र शैलीमा पाइने विशेषता

कृतिकारहरू

भानुभक्त आचार्य
ज्ञानदिलदास
मोतीराम भट्ट

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C407
क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100=

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन

– 25

कृति र कृतिकार : विशेष अध्ययन

नेपाली साहित्यका अमर साहित्यकार र तिनका कृतिबारे विशेष अध्ययन
कृतिकारको जीवन र दर्शन
तिनका कृतिमा निहित सामाजिक, सांस्कृतिक, मानवीय मूल्य अनि
सार्वजनीनता
कृतिकारका विशेष विशेष योगदान
रचनाहरूको संरचना र शैलीमा पाइने विशेषता

कृतिकारहरू

लेखनाथ पौड्याल
बालकृष्ण सम
लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C408
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन
– 25

कृति र कृतिकार : विशेष अध्ययन

नेपाली साहित्यका अमर साहित्यकार र तिनका कृतिबारे विशेष अध्ययन
कृतिकारको जीवन र दर्शन
तिनका कृतिमा निहित सामाजिक, सांस्कृतिक, मानवीय मूल्य अनि
सार्वजनीनता
कृतिकारका विशेष विशेष योगदान
रचनाहरूको संरचना र शैलीमा पाइने विशेषता

कृतिकारहरू

पारसमणि प्रधान
धरणीधर कोइराला
महानन्द सापकोटा

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C409
क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100 =

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन
– 25

कृति र कृतिकार : विशेष अध्ययन

नेपाली साहित्यका अमर साहित्यकार र तिनका कृतिबारे विशेष अध्ययन
कृतिकारको जीवन र दर्शन
तिनका कृतिमा निहित सामाजिक, सांस्कृतिक, मानवीय मूल्य अनि
सार्वजनीनता
कृतिकारका विशेष विशेष योगदान
रचनाहरूको संरचना र शैलीमा पाइने विशेषता
कृतिकारहरू
अगमसिंह गिरी
हरिभक्त कटुवाल
भूपी शेरचन

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C410
क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100 =

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन
– 25

कृति र कृतिकार : विशेष अध्ययन

नेपाली साहित्यका अमर साहित्यकार र तिनका कृतिबारे विशेष अध्ययन
कृतिकारको जीवन र दर्शन
तिनका कृतिमा निहित सामाजिक, सांस्कृतिक, मानवीय मूल्य अनि
सार्वजनीनता
कृतिकारका विशेष विशेष योगदान
रचनाहरूको संरचना र शैलीमा पाइने विशेषता

कृतिकारहरू
कुमार प्रधान
राजनारायण प्रधान

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C411
क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 10 =

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन
– 25

कृति र कृतिकार : विशेष अध्ययन

नेपाली साहित्यका अमर साहित्यकार र तिनका कृतिबारे विशेष अध्ययन
कृतिकारको जीवन र दर्शन
तिनका कृतिमा निहित सामाजिक, सांस्कृतिक, मानवीय मूल्य अनि
सार्वजनीनता
कृतिकारका विशेष विशेष योगदान
रचनाहरूको संरचना र शैलीमा पाइने विशेषता

कृतिकारहरू

पारिजात
देवकुमारी थापा
राधिका राया

पाठ्यचर्या कोड NEP-PG-C412 :
क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100 =

75

लघु शोधप्रबन्ध

शोधप्रबन्ध लेखन -

मौखिक परीक्षा – 25

योग्यता विकासको मूल्याङ्कनका निम्ति पहिलो सत्रमा
निम्नलिखित विषयहरू वैकल्पिक रूपमा राखेर विद्यार्थीको
मूल्याङ्कन गरिने छ।

- मौखिक परीक्षा
- सङ्गोष्ठी पत्र लेखन र प्रस्तुति
- सामूहिक चर्चा